

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отпраћеницима поштом
на коју драго пошту, а коме је
наручије, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Старића* књижара у *Бео-
граду*. Дописи се шаљу уред-
ништву. Рукописи се не враћају.
За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цео-
ра по 3 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њ. В. Господар повратио се
из Рима преко Барија и Котора у
поведјелник.— Њ. В. Господар, у четвртак,
3 августа, у који дан је завршио
четрдесет година колико топлоко
толико срећног свог владања, пуног
славе, примио је у свечаној аудијен-
цији царско-руског министра госп.
Губастова, који му је тијем поводом
предао својеручно писмо Њ. В. Цара
Николе II. са ријетким одликовањем.
Пошто Његово Височанство има сва
руско одликовања са орденом Св.
Андреје и власништвом једног руско-
г пука, Њ. В. Цар послао је Њего-
вом Височанству своју слику са
сликама блаженопочившег Цара Алек-
сандра II. и Цара Александра III.
у бриљантима оковане са круном
понад њих, које се одликује на
прима носи и по штатуцима само
Русима за велике и дуге заслуге
даје. Г. Губастов у свом говору
нагласио је, да је Њ. В. Цар, желећи
дати „ново свједочанство свога по-
стојања благовољења“ према Њего-
вом Височанству, изволио дати му
ово високо одликовање, приликом
навршетка четрдесет година Његова
владања, у спомен драгоцјену односа
свога Узвишеног Оца и Дједа са
Његовим Височанством. Њ. В. Го-
сподар примајући овај нов доказ
високог благовољења моћног Заштит-
ника Црне Горе између осталог
рекао је у свом одговору: „Ако сам
ја што допринио, током овог времена,
да препородим моју Књажевину, то
сам учинио по милости Божјој, вели-
кодушном помоћи Русије и оданим
судјеловањем мог вриједног и вјер-
ног народа, који спајају славне и
лијепе успомене с вашом великом
Отаџбином неразлучном везом.“ Г.
Губастова допратио је у двор и
отпратио у дворским колима г. ком.
Митар Мартиновић, а његовог се-кретара г. Лермонтова г. кап. Туро-
вић. Пред Двором је чета војника
са музиком одавала почаст. У подне
је у Двору био објед у част г. Гу-
бастова, на ком су били г. Лермон-
тов са госпођом и наши великодо-
стојници. Својеручно писмо Њ. В.
Цара Николе гласи:Ваше Височанство, желећи
изјавити нов доказ осјећаја при-
јатељства и расположења према
Вама, који ме одушевљавају, исто
као и мојег неизмјењеног благово-
љења према јуначкоме народу цр-
ногорскоме, спојеноме неразлуч-
ним и једноврјерним узама са Ру-
сијом, спроводим овим Вашем Ви-
сочанству да носите на прима
украшену бриљантима слику моју,
Цара Александра II. и незаборав-
љеног мога Родитеља Цара Алек-
сандра III. приликом четрдесето-
годишњице, која се сада испуњује,
срећнога Књажевања Вашег.Будући увјерен, да ће овај
знак послужити у Вашим очима
залогом мојих душевних осјећаја,
молим Ваше Височанство да при-
мите израз мога к Вама искренога
уважења.Ваш добри Брат
Никола.Исти дан је Њ. В. Господар
примио од Њ. В. Цара Николе из
Петерхофа следећу телеграфску де-
пешу:Царица са Мном заједно мо-
лимо Ваше Височанство да прими
наше најискреније горуће жеље за
срећу и напредак Црне Горе, које
подижемо приликом четрдесето-
годишњице Вашег славног владања
Никола.Њ. В. Господар одговорио је
Њ. В. Цару Николи следећом до-
пешом:Молим понизно Ваше Царско
Величанство тако исто и ЊезиноГ. Томић вада овако просто нази-
вање Ивана Црнојевића, као да он није
био тада зетски господар, него неки про-
сти човек. Али је о томе судјеловању
зетског господара у обрани Скадра писао
један од млетачких адмирала, који су за-
једнички са Иваном Црнојевићем радили
да Скадар ослободе. То је био Малипјеро,
и по овоме очевидцу написао је г. 1896
Е. Барбаруи у римској „Rivista Militare
Italiana“ чланак под насловом „Опсада
Скадра“, који је изашао у изводу у под-
писку 50—52 броја „Гласа Црногорца“ те
исте године; па како и Томић пише по том
истом извору, да видимо најприје како се
њим служио српски историчар, како ли
италијански официр.Барбаруи каже, како је на први глас
о опсади Скадра млетачки сенат наредно
свом провидитору Арбаније Болду, да пође
у Жабљак и да позове у помоћ Скадру
зетскога господара Ивана Црнојевића; кад
је Болду у Жабљак стигао, он је нашао
око зетске престонице 8000 војске, коју је
Иван већ био сакупио, да похита у помоћ
Скадру. У исто доба сенат је био наредно
своје бродове да хита на Бојану, и ово
се бродове ту већ било сакупило под
главним адмиралом Гритијем, уз кој су
били адмирал: Стефан Малипјеро, који
је те догађаје описао, Лодовико Вембо и
Моћениго са Леонардо Болду, већ поме-
нутим изаслаником на двору жабљачкоме.
И они су ту на ушћу Бојане, како пише
исти Малипјеро, на основу великодушне
помоћи „di Zuane Cernovicchio, Signor del
paese vicin al lago di Scutari, et homo di
gran seguit“ et autorità... perchè venga
amico e confederato della signoria a soccorrer
la città di Scutari, per via del lago“ (Ивана
Црнојевића, господара блиске земље Ска-Величанство Царицу да изволе при-
мити моју захвалност дубоко ис-
крену на жељама, које сте ми
изволили управити приликом четр-
десетогодишњице мога владања
дугог и мучног, кроз које мудрост
и очинска доброта Валших двају
Узвишених Предака и Ваша, Ве-
личанство, постојано су ме руко-
водиле на добро мога народа. Ваш
министар на Цетињу свечано ми
је предао одликовање тако драго-
цјено за мене, што ми је Ваша
милостива пажња за овај дан на-
мијенила. Изволите примити тако-
ђер израз све моје благодарности
Никола.— Њ. В. В. Престолонаслед-
ник Књаз Данило и Књагиња Ми-
лица омадаме су отпутовали у Бар.— У четвртак је г. маркиз
Кастелбјанко приредио задушну мису
Њ. В. блаженопочившег Краљу Ум-
берту, коју је отслужио о. Метод
Радић у нарочито подигнутој капе-
ли од дасака на ливади иза Зетског
Дома. На миси су били Њ. В. В.
Господар Књаз и Књагиња Милена,
Њ. В. СС. Књаз Петар Карађор-
ђевић и Књаз Мирко, дипломатско
тијело, наши државни велкодостој-
ници, официри, чиновници и грађан-
ство, као и целокупна италијанска
колонија. Капела је била изнутра
дрним платном застрта и за ову
тужну свечаност лијепо удешена.
Преко мисе пјевао је хор овдјешњих
католика, којим је г. Вимер управљао.— Г. Кенеди, инглески мини-
стар, стигао је са допушта са својом
породицом.

СМРТ КРАЉА УМБЕРТА.

У парламенту Камару пуну, у којој
су били јако заступљени и три група
крајње левнице (социјалисти, републикани
и радикали) отворио је председник Вилда,
па је потрешеним гласом прочитао следећу
бесједу:дарском језеру, и човека од великог
уплива и власти... да дође као пријатељ
и савезник републике да поможе Скадру,
преко језера. И првог јуна млетачко
бродове стиже до св. Срђа на Бојани, ода-
кле даде знак огњенима опседнутим у
Скадру, да је помоћ ту. Али Турци напа-
доше ту на млетачко бродове и Бојану
заградиле дрвљем и камењем, те се Грити
опет врати са свим бродовљем у ушће
Бојане код св. Николе.Тијем је била драгоцјенија помоћ
Ивана Црнојевића, који — пише Мали-
пјеро — „Zuane Cernovicchio se fese forte
sul Monte di San Marco, con otto mila fanti
e nel lago se uni insieme 18 navili, tra
fuste ed altri legni più piccoli... e Turchi
po se ne accostò più a marina“ (утврди се
на брду св. Марка са осам хиљада пјешака,
а на језеру се скупило 18 фуста и мањих
лађа... и Турци се више нијесу прибли-
жавали на обале) Отолен се Иван Црно-
јевић опет договарао са заповједницима
бродовља, да мањим лађама Млечићи про-
дру у Бојану, али Турци дознаше за ту
намјеру, „e mandarono 12.000 cavali contro
l' Cernovicchio, el qual fo assalta a tempo
che l' comenzava a descender dal monte“;
e lui ghe fese descargar addosso le artiglierie,
e con argani tirar ghe sassi zo dal monte“
(послаше 12.000 коњаника противу Црно-
јевића, који је био нападнут, кад је био
почео да се спушта с брда; и он је на
њих испалио артиљерију и справама бацао
камење с брда). Болду је заповједао фло-
тиљом на језеру и био је већ близу Бо-
јане, кад нађе на заграђен пут испод
воде Отолен се флотилја морала натраг
вратити, а Иван Црнојевић раздијели вој-
ску на мања одјељења, која су узмири-„Поптовани другови! Умберта I, на-
шег љубљеног Краља, нема више! Злочина-
чка рука једног разбојника на њега се
подигла, и ту, у Монзи, и средини народа,
који га је поздрављао најсрданијим мани-
фестацијама благодарности и љубави, ладно-
крвно му живот одузе. Моја слаба ријеч
није кадра данас да ви изрази ненамјерну
несрећу, која нас је снашла; ја не бих
знао достојно истаћи пред очи срца ска-
мењеног од бола слику Краља, варварски
убијеног; ја ви не бих могао говорити о
овом великом мученику доброте, којег је
мржња једне секте, у свом ненаситном на-
гону крви и рушевини кукавички жртво-
вала. Не! Али ја чујем да мјесто мене говори
глас свега народа, који га је љубио и бла-
госиљао; цијелог народа, који из раскош-
них дворова као и из најпростијих колиба,
из најудаљених закутака земље, из ради-
оница и са њива, упрепашћен, између суза
и молитава, свом снагом свога светог гњева
проклиње убице. Не; ја чујем да се свјде
у срцима свију нас раздијеже ненамјерни
глас цијелог образованог свијета, који,
жалећи дубоко и једнодушно смрт хероја
кукавички устријељеног једним разбојни-
ком, подиже глас проклињања и поклича
против оног звјерског космополитизма,
који, газећи све узвишене идеале људског
живота и устајући отворено против сваке
свете манифестације милосте и љубави,
не зауставља се ни пред оцоубиством. Не;
ја чујем овдје и нашим душам слатку ри-
јеч оне велике Учвијељене, која, пошто је
Краљевски двор испунила царом пажњи-
сти и доброте, данас у болу даје примјер
дивне снаге и врлина, незаборављајући
ни дужности материнске, ни оне што је
вежу са народом, који она љуби, и који
њу љуби, не просећи у Бога већ милост
регенације. „Био је добар; никад никоме
није зла учинио; то је највеће злочинство
стољења.“ У овим је ријечима, које про-
дријеше из срца жене и Краљице, синтеза
свечана страховите трагедије, која је имала
свој епизод фаталне ноћи 29 јула. Био је
добар. Да, по оној доброты што обухвата
све врлине; по оној доброты, што препо-
раћа и одсијева најплеменитијим својствима
ума и срца у свим односима живота мо-
ралног и грађанског. Био је добар; и то је
показао прије него је на себе увео одго-
ворност круне, удешавајући сав свој жи-
вот према строгим захтјевима дужности,
испуњајући с оданости очину вољу, и
слиједећи вјерно његовим примјерима, из-
лажући с њим и с братом живот по боји-
штима за италијанску ствар. Кад се окру-
нио, рекао је народним преставницима:вала турски логор под Скадром, час са
брда св. Марка, час са стране Дриваста.У зору 28 јула Сулејман, пошто му
је и тако војска од бојности јако умрала,
нареди опки очајни нападај, који је трајао
шест ура. Црногорци су вребали агодан
час да с брда св. Марка јурише Сулејман-
паша, бојећи се да га не ухвате између
двје ватре Црногорци и Млечићи из
града, одустаде од нападаја и диже опсаду.
Црногорци су Турке гонили нападајући
их у повлачењу са сваке стране, и тај
дан је погинуло 3000 Турака. Тако по-
слије сто дана опсаде Скадар се ослободи
хвала постојанству Лоредана (млетачког
заповједника у Скадру) и јунаштву Црно-
јевића.А Томић то овако приповиједа: Кад
је у Млетке дошао глас о опсади Скадра,
сенат нареди Болду „да оде Ивану Црно-
јевићу, као човеку од утицаја у сусједној
крају, и да га приволи, да скупи што
већи број својих људи, с којима, као при-
јатељ и савезник републике, да похита у
помоћ Скадру преко језера.“ Ово је цитат
Томићев по Малипјеру, и кад га сравнимо
са оригиналом наведеним на више, ми
видимо, да г. Томић изоставља „господара
сусједне земље“, како Малипјеро назива
Црнојевића, па изоставља и оно „од ве-
лике власти“, и задовољава се само, да
Ивана Црнојевића карактерише „као чо-
вјека од утицаја у сусједном крају.“Али ће наш историчар надокнадити
на други начин ово што је одузео. Ево
како: г. Томић пише: „Иван Црнојевић
бјеше једини помагач млетачки. За то и гле-
даше Сињорија да га што боље придобије.
У том смислу 13 јула те године вијеће
Прегада доноси одлуку, да га дарује по-
клонима у новцу и свитама и да му ко-

ЛИСТАК.

ЦРНОЈЕВИЋИ И ЦРНА ГОРА

Од г. 1479—1528.

Под овим насловом написао је госп.
Ј. Томић историјску расправу да разјасни
то доба, јер „многа питања од чијеј пра-
вилног рјешења зависи правилно схваћање
читавог низа догађаја, а понајвише поли-
тички положај Црне Горе крајем XV ви-
јека још нијесу довољно проучена, а томе
је највише узрок у оскудици историјске
грађе тога времена.“По овоме би се имало очекивати, да
ће г. писац разјаснити то доба новом исто-
ријском грађом, коју је по млетачким
архивима нарочито тражио; ми смо већ с
тога са великим нестрпљењем очекивали
ту расправу, коју је Српска Краљевска
Академија примила и наградила.И пошто је у „Гласу“ LVIII те
Академије већ изашао први дио те исто-
ријске расправе, који обухвата читаво доба
Ивана Црнојевића, ми смо га добро про-
учили и резултат нашег опажања ево на-
шим читаоцима саопштавамо.

I.

Г. Томић почиње са дјеловањем Ивана
Црнојевића на бојном пољу г. 1474, кад
је румелијски беглербег Сулејман-паша на-
пао на Скадар, који је већ био у млетач-
ким рукама. Сенат млетачки се тада на
све стране обраћао за помоћ, али му се
не одазваше ни сами Папа, ни краљевни
пољски и угарски, него само Иван Црно-
јевић.

„Ја не жудим ништа него да заслужим ове похвале.“ Као достојан син очин, у омирекој престојности ових ријечи, он је изнио сву душу своју. Био је добар; и то је доказало кроз двадесет и двије године Краљевања свога, не заборављајући никад оно што је било постојано старање његова живота: да буде строго вјеран установи. Као уставни Краљ, није никад промислио да се на који начин противи правцу владе, који му је показивала воља народна. Поштујући свете законе, он је осјећао све дужности, што налажу Владару, да буде беспристрасни посредник у сукобу странака, које су тежиле да унесу нове елементе у државну радност политичку и економску. Изнад нас се прохујале страховите олује; ипак он није никад очајавао, ни посумњао у врлине народне; него, позивајући мирно народ да буде свјестан своје снаге и своје слободе, вазада је потврђивао постојану вјеру у установе, у којима је он гледао бедем против сваке опасности, и напредак и величину отаџбине.

„Никад никоме није зла учинио; он је живио само добра чинећи. Није било народне несреће, у којој није показао неискрпно благо добре свога срца. Неустрашим у опасностима, ни га видите гдје срце посред страховите болести, гдје најнише бијесни, вазада први да утјени и да пружи помоћ невољницима.“ „Ја ћу тражити славу мога Краљевања међу ништима.“ У овим ријечима он је показао све своје срце, и циљ, ком је жудио да влада тежи, и који се надао да може постигнути. И то је доказивао потпуну јури разне заводе и касе радничке, и свако дјело, које је облакивало потребе сиротних. То је доказивао показујући се вазада одан радничкој ствари, разговарајући се често с њима фамиљарно о њиховим интересима, пружајући свакоме руку и пријатељску ријеч са осмјехом, који је свакоме улијавао повјерење.

„Био је добар, ипак се нашао, ко је могао зачети грозну мисао да га сматне! И нашао се ко је изабрао за позориште opakог и гиусног дјела оно исто мјесто, гдје народно одушевљење посаше Краља доброга, поштевога и племенитога, цогазивши владалачки ауторитет и увиједивши у исто доба народне осјећаје. То је највише злочинство стољећа. То је одвратна опачина, која, док смиче најблагороднији живот, гави у исто доба узвишену персонафикацију власти, закона, величанства народног, друштвеног права и правде, и у исто доба вријећа народно осјећање у његовој најузвишенијој манифестацији. То је одвратна опачина уређена у систему против друштвеног сваког поретка: уништавање за уништавање. И одроди се надају можда да ће моћи својим крвопијетвом поткопати онај велики израз снаге, који је италијанска монархија, и наудити оном драгонјеном стану хтијења, аспирација и енергије, који преставања Савајска династија. Не; Краљ не умире, и крв мученика снажи вјеру потомака. Краљ не умире. Умберто живи даље у свом сину. Виктор Емануил III. насљеђује окрвањену круну да настави, неустрашив а с истом вјером, онај позив мира и правде, који је његов узвишени Отац на себе био узео. Против овог неодвољног закона моралног и правног континуитета монархије, који је народна савјест једнодушно освјетљала, нема насиља, које може што постићи.

турски провидур обећа повећање плате од 1200 дуката годишњих на 2000, ако остане вјеран републици. Иван тада учини по жељи Сињорије... и похита с добрим бројем својих људи и утврди се на брду св. Марка“ и т. д.

Малипјеро пише, да су млетачки заповједници на основу помоћи Ивана Црнојевића учинили ратни план, на првога јуна већ с бродовљем стигли код св. Срђа на Бојани; а ондје нам Томић каже, да је Иван Црнојевић учинио по жељи млетачкој тек пошто му је млетачко вијеће Прегада 13 јула повисило плату, не знајући, да ми знамо по Малипјеру (Барбариху), да је акција савезничке војске у помоћ Скадру била отпочела већ 1 јуна!

Осим тога, Томић нам није казао српски вјерно дотичну одлуку Прегада, на кој нешто и надаје, ако ју је он вјерно у латинском оригиналу под примједбом у дну саопштио. Та одлука гласи: „Inter cetera declaratur eodem Ivano, quod mittimus hos ducatus 300 lra panno requisitis et de alliis pecuniis subito sibi providebimus... Volumus et ex nunc ei promittimus ut provisio sua, quae est de presenti ducati 1200 in anno sit ducatorum 2000 pro se et filiis suis.“ Дакле вијеће је Прегада, осим дарова у новцу и свитама, одлучило овако: „Хоћемо и од сад му обећајемо, да његова награда, (боље него плата), која је сада 1200 ду-

1) Ми претпостављамо, да г. Томић није знао за чланак Барбарихов, који је изашао у изводу преведен у „Г. Ц.“, јер не можемо вјеровати, да је знао, да би се усудио онако несвајесно служити се једним извором; а пошто г. Барбарих наводи из тог извора цитате у оригиналу ондашњим поквареним млетачким дијалектом, ми не можемо сумњати у свјестовит италијанског писца; тиме мање што ће нам сам г. Томић услиједити дати очевних доказа своје с о. б. о. у цитирању.

„Али су на нама велике дужности, које наша савјест не може изневјерити. Ми видимо да је народни живот помућен кужним незадовољством; ми чујемо у друштвеном организму да нешто оскудева у правилности и у искрености његових функција. Највећем злочинству стољећа извршеном у средини народа на јавном мјесту, придружују се моралне одговорности мање или више непосредне, даље или ближе, које могу зависити од несавршених организација нашег живота правног и административног. Треба позвати народ на строго извршавање закона; треба измијенити, поправити наше васпитне заводе, улити у народу осјећање дужности, повратити га на узвишене идеале отаџбине и породице, и дати свакоме у свему ову правину, што је највећа потреба народа. Са овим мислима окупили се око младог Краља, на ком су погледи очини и материни почивали са толиком љубави, и који подижући у висе народну заставу хоће да иде Оциним правцем одређеним традицијама његове куће. Окупили се око њега са услијем: „Живио Краљ!“ који ми продире из душе, јер је Краљ најнишетији израз јединства отаџбине, најузвишенија манифестација њезине снаге моралне, величанства и величине имена италијанског, оставивши на страну утакмице странака и покрајинске раздоре. То је услов будућности отаџбине и покајања, које ће повратити мир нашој савјести а Италији морално јединство и свијест незниог позива.“

Овај говор сакупљан је са великом пажњом цијеле камаре и аплаудирањем на мјеста опћим, а на мјеста појединих група. Пресједнику камаре придружило се пресједник министарства Сарако дугом и значајном бесједом, коју изостављамо због оскудне у простору листа.

За тиме је пресједник прочитао изјаве саучешћа, међу којима пресједника француске камаре Дешапела, који је између осталог нагласио, „да се два народа још једном више осјећају сједињени заједничким болом.“ За тиме је пресједник предложио да се управи адреса саучешћа Краљу Виктору Емануилу и Краљици Јелени, и друга Краљици Маргерити; и да се позове влада, да поднесе предлог закона за установу трајне успомене Умберта I.

Говорник социјалиста Тураги придружило се опћој жалости са њеким оградама и примједбама, које су изазивале негодовање и прекидање; такођер говорник непомирљивих републиканца Пантано, који је био принуђен да узме ријеч натраг; али је при свршетку прихватио предлоге пресједништва, које је тако цијела камара примила осим социјалиста и 3—4 републиканца.

На спроводу. У сриједу у јутро стигли су из Монзе у Рим млади Краљ и Краљица, дочекани на станици министрима, преставницима града Рима, сенаторима и народним посланицима. Од станице до Квиринала народ је најодушевљеније акламирао Величанства, која су у Квиринаду дочекали Њ. В. Књаз Никола и Њ. В. ЦЦ. ВВ. Велики Књаз Петар и Велика Књагиња Милица.

Њ. В. ЦЦ. ВВ. стигли су из Петрограда у Рим исти дан у јутро рано и дочекали су их на станици Виконти Веноста, министар иностраних дјела, генерали Турнон, Гођа, и Лауренти, и посланик Нели-

ката годишњих, буде 2000 дуката њему и његовим синовима.“ Дакле:

1. вијеће Прегада није одлучило да Ивану Црнојевићу „каторски провидур обећа“ ту повишицу;

2. нити има у његовој одлуци оно „ако остане вјеран републици.“

Г. Томић у свом српском тексту умјешао је „каторског провидура“, да својим читаоцима прикаже Ивана Црнојевића зависног чак од каторског провидура, и надоставио онај услов, да боље ту зависност потврди. Ово ће бити г. Томић учинио одишта из научне објективности!

А као прави историчар могао је г. Томић ту одлуку вијећа Прегада расумачити нам, напоменувши, да је млетачка република у нужди такве „плате“ и дарове давала и турским везирима и пашама па и самом Султану; што више, могао је напоменути, да ће та годишња „плата“ бити она накнада, што се република била обавезала да даје сваке године Баланима, кад су јој они Скадар уступили... Али, наравно, све то шнаше бити на штељу задатка Томићева, који нам је тај свој задатак већ и прије тога довољно открио, замјешујући изразе млетачког армирања Малипјера: „господар“ — „суеједна земља“ — „војска“, који израза претпостављају независну државу, са изразима: „човјек од утицаја“ — „суеједни крај“ — „своји људи.“ Особито обраћамо пажњу читаоца, да омет прочитају Томићеву историјску расправу, да виде како он упорно евуади војску од 8000 пјешака (јер је било војске и на лађама), која је дигла била прву опсаду Скадра, називље „своји људи“ — „људи Ивана“... Па је могао као познавалац ондашњег положаја историјског на Балкану најпо-

дов са свим особљем руског посланства, и одјели су у Квиринаду. На станици је била почасна чета са заставом и музиком, која је одавала почасти.

У току истог дана приспјели су даље: Пруски Принц Хјерих, брат Цара ње мачкога. Престолонаследник дански, Престолонаследник грчки, аустријски арцидука Рајнери, Књаз бугарски Фердинанд и баварски Принц Фердинанд, који су одјели по хотелима.

У вечер је из Монзе у Рим стигла, у 9 ура, Краљица Маргерита са португалском Краљицом Маријом Пијом, Принцезама Летицијом и Изабелом и с Војводом од Ђенове. По изричној жељи Краљичиној није било никаква дочека, него је само мноштво народа свим путем гологлаво и нијемо поздрављало тако љубљену Краљицу.

Исту вечер из Монзе је кренуло мртво тијело Краља Умберта у најспечанијем спроводу, који је тако трајао цијелу ноћ све до Рима. Опис тога спровода не би стао у овоме листу. Све највеличанствене и најдрљивије манифестације цијелим путем.

Мртво тијело су пратили Војвода од Аосте, конте од Торина, и Принц Виктор Луј Наполеон, у униформи руског пуковника.

Ту ноћ је силни народ врлио по улицама престонице и зором је сваг хитао да уграби мје то. Таквога мноштва Рим никад није видно. Војска једва задржава слободан пролазак колима.

У 6½ сати изајегли су у колима из Квиринал Краљ, Књаз Никола, Велики Књаз Петар Николајевић и Принци Савајски. На станици су биле све власти војничке и грађанске, сав званични свијет престонице и главних градова Италије. Ту је дошао млади Краљ имајући на десну Књаза Николаја а на лијеву Војводу од Ђенове са осталим Принцима крви, министрима и дипломатским тијелом и заузимају мјесто гдје ће се зауставити вагон са мртвим тијелом. Ту су и сви инострани Књажеви, и сва инострана многобројна нарочита посланства — званични преставници цијелог образованог свијета. Чује се из далека груканје топова. Долази мртво тијело, које су у големој скрињи прихватили десет снажних корацијера и пренијели на кола од топа, покривши је заставом оклопаче „Рома“, коју су римске госпође увезале.

На скрињи полажу Краљев шљем и два вијенца с црним лентама — један са натписом: *Маргерита*, а други: *Викторно и Јелена*. За мртвачком скрињом један генерал носи гвоздену круну, два коњаника воде коња Краљева, и два барјактара носе двије заставе, које су биле на Кустоци. Па иде млади Краљ са сродницима и осталим иностраним Књажевима, за којима слиједе инострана посланства и дипломатско тијело, са којим су измијешани витезови Ануницијате, па преставници главних градова, опћина и друштва. Спровод су затварале двије чете пјешачке. А отворале су га све врете војске, па је пред скрињом само сав званични свијет, сенатори и народни посланици, па свештенство.

У Пантеону, гдје ће се мртво тијело Краља Умберта опојати и сахранити покрај његовог неумрлог оца Виктора Емануила II чекају Краљица Маргерита, Краљица Јелена, Краљица Марија Пија, Велика Књагиња Милица, и Принцезе Јелена од Аосте, Изабела и Летиција, са својим дамама, у црнилу. Ту су многи старији сена-

слије и то рећи, да је та одлука вијећа Прегада сасвим изливна била, јер Иван Црнојевић и без ње шнаше уложити све своје силе, да Скадар не пане у турске руке, у сопственом интересу, јер пошто Турци Скадром завладају нема ни њему више шанка у Жабљаку; и да је зато провидур Арбаније Болду, кад је у Жабљак дошао, да тражи помоћ, већ био нашао око Жабљака 8000 војске сакупљене, како каже Малипјеро, готове да похита Скадру у помоћ. Али би се тада Иван Црнојевић на дјелу показао као господар једне независне државе, који се самостално брине о њеном обезбјеђењу, а то није никако овој „научној“ расправи у рачун одило. За то г. Томић пише: „За вријеме ове опсаде Скадра Иван Црнојевић ревностно је вршио своју савезничку дужност, па је остао вјеран својој обавези и даље и радом својим знао је користно Мленићима у рату с Турцима, кад се република нађе у врло тешким приликама.“ Иван Црнојевић могао је мирно гледати из Жабљака, како Турци опседају Скадар — што се то њега тицало? — него је он само „вјерно вршио савезничку дужност, па је и даље остао вјеран својој обавези“ — на корист Мленићима за одређену му „плату“ — и то је оно што је г. Томић хтио доказати!

Оволико би било доста, па да мислени и непрестрасни читаоци виде каква је то „историјска“ расправа; али у хајтер саме ствари, из поштовања према свијетлој слици посљедњег зетског господара Ивана Црнојевића не можемо се ондје зауставити, јер тек сад отпочиње г. Томић да „разјасњава“ оно доба Црне Горе крајем XV. вијека.

(Наставиће се.)

тори, народни заступници, високодостојанственици и дворјани. За вријеме спровода звони велико звоно са Кампијоља.

На вратима од цркве дочекао је мртво тијело Краљено Арцибискуп од Ђенове са свештенством исте цркве, и одма је отпочео мису, послје које је благословио стари Арцибискуп дркћуком руком мртво тијело у присуству Величанстава и свих осталих Књажева Цијевали су 160 пјевача дивне композиције најпрвих италијанских музичара, и у 10¾ ура тужна свечаност се завршила.

Како је мноштво народа било заузеле све улице, куд је спровод пролазио, на једној трибуни сломила се једна столица, што је називало велики неред па велики страх у оног часу неизвјесности. Престрављено мноштво на том мјесту разбидо је лапач војнички и умјешало се међу дипломатским тијелом. Али одма се мир повратио и спровод даље пошао.

У Петрограду. На дан Краљева спровода у руској престоници била је свечана задушна миса у католичкој цркви св. Екатерине, на којој су били, осим дипломатског тијела и државних високодостојника руских Њ. В. ЦЦ. ВВ. Цар Никола, Царице Марија Теодоровна и Александра Теодоровна и Краљица грчка Олга Константиновна, и Њ. В. ЦЦ. ВВ. Велики Књаз Михаиј Александровић, Велика Књагиња Ксенија Александровна, Марија Павловна, Марија Георгијевна, Елена Владимировна, Велики Књажеви: Михаиј Николајевић, Борис Владимировић, Костантиј Костантиновић, Владимир Александровић, Алексија Александровић, Павло Александровић, књаз Ђорђе Максимилијановић Романовски, Краљевић грчки Никола, и Принц Лудвик Наполеон. Цар је носио орден Ануницијате и сви Велики Књажеви италијанске ордене.

Тај дан „Петроградске Вједомости“ донијеле су чланак посвећен „Успомена Краља—Мученика“, који се овако завршује: „Краља Умберта ће спомињати не само италијански народ. За благодарним сином Виктора Емануила II пролиће суве и други народи. Ко се не спомиња, да се Италија, и ако савезница Немачке и Аустрије, ватрено заузима за критску ствар, ма да је глава тројнога савеза — Немачка (која се сада послје убиства Кетелера тако јако заузима за солидарност држа а) изашла била из јевропског концерта због себичних интереса у Турској. У симпатијама италијанског народа према Криту, које су се изражавале у оснивању друштва „Pro-Candia“ и шилању добровољаца у помоћ Грчкој за вријеме рата с Турском, учествовао је и Краљ Умберто, чија је влада дјеловала заједнички са Русијом, Инглиском и Француском. Благородни прави витешки карактер Краља Умберта сваг хвали једнодушно. То благородство принуђавало га је да једном дату ријеч држи, па наравно да се држи и тројног савеза. Ипак Краљ Умберто није никад био послушним робом тога савеза, што најбоље доказује учешће Италије у ослобођењу Крита.“

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 4 августа.

Виктор Емануил III, пошто је по уставу у сенату положио заклетву као Краљ Италије, и примио заклетву сената и камаре, са престола италијскога држао је следећу бесједу: „Господо сенатори! господо посланици! Моја је прва мисао мој народ, мисао љубави и благодарности. Народ, који је плакао над одром свога Краља, који се љубављу и вјером окупио око мене, показао је како је чврст корјен у земљи ухватила либерална монархија. Из овог плебисцита бола црним најбоље продзнаке мога краљевања. Глас благодарности и милости, који је продро слободан из душе народа на глас о трагичном догађају, свједочи ми да се у срцу Италијана још чује глас патриотизма, који је вазада надахњивао чудества храбрости. Гордим се што тај глас могу прихватити. Кад је један народ могао написати у књизи историје једну стралицу као ону нашег ускрснућа, има право да високо држи чело и да тежи к највећим идеалима. И ја се, држећи високо чело и гледајући највише идеале, посвећујем држави са свом велесрдношћу и снагом, коју осјећам, и коју ми дају примјери и предања моје Куће. Света је била ријеч великодушног Карла Алберта, који даде слободу, света она мог узвишеног Оца, који се у свему дјеловању свога живота показао достојан наследник врлине Оца отаџбине.

Дјелу мога Оца пружи помоћ и на-
достави милнву и сјај дјело моје
узвишене и обожаване Матере, која
ми је улила у срце и усадила у памет
осјећај дужности владоца и Итали-
јана. Тако ће се моме дјеловању при-
дружити дјеловање моје супруге, која
рођена и ова од храбре породице
(forte провариа), посветиће све своје
силе изабраној отаџбини. Пријатељ-
ства свих држава имали смо рјечите
доказе у учешћу у најпој жалости
и присуством узвишених Књажева и
сјајних преставништва, и ја сам им
свима дубоко благодаран. Италија
је вазда била крјепко сретство сагла-
сја и то ће бити и кроз моје кра-
љевање, ради заједничке сврхе уздр-
жања мира. Али није доста мир
спољашњи; нама је потребит мир
унутрашњи и сагласје свих људи
добре воље, да развијемо наше ин-
телектуалне силе и економске енер-
гије. Васпитавајмо наш подмладак у
љубави према отаџбини, у поштеној
радиности, у осјећању части, у опом
осјећају, којим се надахтјивају са
свим заносом наша војска и наша
мрарица, који долазе из народа и
зајед су братимства, које спаја у
јединству и љубави према отаџбини
сву породицу италијанску. Окупимо
се и бранимо се мудрошћу закона и
строгом њиховом примјеном. Монархи-
ја и парламенат нека солидарно иду у
овом спасоносном дјеловању. Господо
сенатори, господо посланици! Не-
устранив с поуздањем узлазим на
престо, свјестан мојих права и дуж-
ности Краља. Нека Италија има
вјере у мени, као што ја вјерујем у
будућност отаџбине. И људска снага
неће моћи уништити ово што су
наши очеви са толиким самопожртво-
вањем подигли. Треба бдити и раз-
вијати све живе силе за уздржати
педотакнуте велике добитке једин-
ства и слободе. У мени неће никад
нестати најведрије повјерење у наше
либералне уредбе, и неће ми оску-
дјевати снажна иницијатива и енер-
гија рада да сложено браним славу
установе државне, драгоцену остав-
штину наших предака. Одгојен у
љубави религије и отаџбине, позив-
љем Бога за свједока мога обећања,
да од данас моје срце, мој ум, мој
живог посвећујем величини и на-
претку отаџбине.“ Један извјештач
овако описује утисак ове бесједне у
парламенту: „Какав успјех! Никад
се није присуствовало живљем и
искренијем одушевљењу. Сваку фра-
зу прекидају једнодушне манифеста-
ције, праве овације, у којима сијева
необично одушевљење. На њеким
мјестима скоро свака ријеч изазива
одобравање, тако да цио говор није
само монархична манифестација, него
најизразитија потврда повјерења у
Краља, који узлази на престо. Сим-
патичне ријечи о својој супрузи
изазивају једнодушну овацију Кра-
љици Јелени: посланици аплауди-
рајући за који минут стоје окренути
краљевској ложји. Краљица потре-
шена диже се и поклони се сабрана
у тузи. То је било свечано узбу-
ђење политичко. Краља је испратило
одушевљење, каквога се нико не
спомиње. То је био прави тријумф!
Никад као данас нико се није осје-
ћао гордији да сакупи све своје
осјећаје у усклику: Живио Краљ!“
Сви листови италијански говоре са
највећим одушевљењем о првом пре-
стоном говору младога Краља. И
„Осерваторе Романо“, орган вати-
кански, нема што да му примјети,
него овако завршује свој суд: „У
опће између престоних говора, које
смо били навикли да слушамо по-
слједњих година, овај данашњи из-
гледа да је најсмисљенији и да нај-
више одговара садашњем положају“.
Спољашњи листови опајају како не
спомиње тројни савез, и ово ћутање
тумачи се различито.

Наши читаоци већ знаду како
су били противни главни петроград-
ски листови, као што је „Н. Време“

и „Петроградске Вједомости“, упу-
штању у рат са Китајем; тако и
данас не престају у истом смислу
писати. „Петроградске Вједомости“
напомињу како заузме Москву 1812
није принудило руску владу да тра-
жи мира. „Ми смо дубоко убуђењени —
вели исти лист — да ће потешкоће
тек отпочети заузећем Пекина. Др-
жаве траже накнаду за претрпјене
штете, а свака диоба Китаја нама
је безусловно на штету, који имамо
хиљада врста границе с Китајем.
Наша војска заслужила је довољно
славе, да бп јој требало пове сти-
јецати. Ова је готова вазда да на
ријеч Цареву покаже чудества хра-
брости. Али то треба да буде огра-
ничено крајном нуждом. Свака и нај-
бједоноснија војна одвећ је велика
народна несрећа. Није довољно по-
бједити непријатеља, него треба
прије измјерити посљедице, које ће
отуда слиједити. Сва наша прошлост
показује нам, да с Китајем ми морамо
у миру живјети. То захтјевају наши
највиши државни интереси. Обрана
наших граница с Китајем — то је
све што ми морамо пазити. Ми ум-
јемо праштати увреду, и за убиство
нашого посланика у Техорану —
великога Грибоједова — ми нијесмо
одили да покоримо Персију. Огра-
ничавајући наше дјеловање у Ки-
тају крајном нуждом, ми ћемо сли-
једити историјском аманету наше
прошлости. Сваки сувишни корак у
том правцу грозни опасним посљеди-
цама. Ми можемо ићи с Јевропом
само док то није на штету нашим
националним интересима.“

Уз ова два главна петроградска
листа исто пише и „Гражданин“
књаза Мешчарског, ако не још отво-
реније. „Гражданин“ воли да су
садашњи догађаји у Китају руским
савезницима за то корисни у сваком
случају што пријете Русији. „У броју
наших савезника — вели „Гражда-
нин“ — находе се двојица, који
пиљући по десетак хиљада војника,
куда ми шиљемо 150,000, благоси-
љају судбину, која најпослије шиље
мрској им Русији положај не само
критички, но кобни и погубни у
скорој будућности, и ако они нијесу
приправили цио овај догађај за нас
тако ужасни, они настоје да Руси
заузму Пекин, да тијем изазову
против себе мржњу Китајаца. Они
се не боје те мржње, и знаду да је
за нас она трајна опасност. Послије
његог доба Китај ће бити у стању
да против нас дигне два милиона
војника, што неће Јевропу прину-
дити да умножава војску, него ћемо
ми бити принуђени да имамо два
милиона војске у Азији против Китаја
и против Јапона а три милиона у
Јевропи против Њемачке. А то за
нас значи државни разур... Лако
гледати на ове догађаје било би
грјешно и преступно. У нашој про-
шлости ми имамо ужасне резултате
лакога гледања на догађаје: ми и
само ми створили смо против себе
уједињену силу Њемачку. Сада ако
пружимо руку Јапану да стаје с
нама упоред, а Китају дамо повод
да постане огромном оружјем
против нас, то лако гледање на до-
гађаје може за нас постати још стра-
шније и кобније.“

Књижевност, умјетност и просвјета.

Ношење крста у Колашину.) „Ца-
риград Гласнику“ пишу: Код нас у Ко-
лашину ношење крста почине од Спасова
дане али поглавито од Свете Тројице, па
дијеле ове неђеље, по разним селима. Ми
Пољани носимо на сам дан Свете Тројице.
Девет наших села, која су растурина на
објема обалама Ибровим, спремају се за
овај дан као год и за свети, па друкчије
овај дан и не зову — него свети, јер дижу
славу божију и долазе им гости, као год и
о светоме.

Наше крстоноше на овај дан долазе
цркви у Дубоком Поточку, гдје се сваке
године и купи велики сабор, јер нам је
ово средредња и најглавнија црква. Наш
причају да је на овај дан овље бивало
великих сабора, али кажу и то, да као

ове године није никад био тако велики и
тако свечан.

И ако је прије готово непрекидно
киша падала, ипак је 28 дан Маја освануо
врло лијеп, те је омладина рано похитала
да набере јоргована, којим ће закрити
своје крстове. У први је служба рано
свршена и почео се купити сабор. У 5
свјата почеле су долазити крстоноше прје-
вајући: Господи помилуј! Све су се крсто-
ноше по три пут око цркве окренуле, па
у истој крстове оставише.

Пошто се из свих оближњих села
народ покупи, да се већ у црквеном дво-
ришту није могло разминути, настала је
свечана литија око цркве, и наша три
свештеника, обучена у одежде, очиташе по
једно Јеванђеље пред западним вратима
цркве, па онда окренусмо ка Запису, који
је на Дубљу, удаљеном од цркве 10 ми-
нута. Напријед су ишли ученици овдашње
основне школе са својим учитељима, за
овима свештенство, крстоноше и најзад
народ у неколико редова. Милна бјеше
погледати како за свештеницима врви чи-
тава гора окићених крстова и безброј ли-
јепо обученог народа српског, који голо-
глав моли Бога да му подари берићет,
здравље и сваку срећу! Примјетио сам
да ниједна вјерска установа народна осим
славе, код наших сељака не производи то-
лико пријатних осјећања као ова, која му
у исто вријеме буди и вјерски и народни
понос, те је тако задовољан и весело што
је Србин и хришћанин. Они знају да им
је то од старих остало, па га воле и чу-
вају као свети аманет, и предају с кољена
на кољено.

Свијет је једнако хитао Дубљу преко
шума, њива и ливада у толикој множини,
да смо једни били на Запису, а други су
тек из цркве излазили.

Запис Дубље лежи баш на обали
Ибровој, на једном узвишењу, окићеном
старим растовима. Под великим, много-
годишњим растом беше узешен сто, колико
прост, толико карактеристичан, јер нам
буди осјећања на старо доба наше, кад су
се наши стари под липама и храстовима
молити својим српским боговима. На че-
тири сохе бјеше укрштено неколико дрва,
па озго застрвено растовом шумом. Такви
су овдје столони за богомољу. Око стола
се скупи народ, а крстови се остављају уз
велики раст, ову светињу наших Пољана.

Пошто се освијеташе масла и водича,
прота Вук Божовић је у неколико ријечи
благословио народ и пожелио му сваку
срећу и напредак, и позвао га на посљетку,
да ода захвалност и свом Господару, Њ.
И. В. Султану. Народ је овако узвикнуо:
„Живио Султан!“

У овом тренутку најзанимљивије
бјеше погледати, кад крстоноше дохватше
крстове и потрчаше ко ће прије крст умо-
чити у Ибар и „уграбити берићет!“

Послије овога сваки је позвао своје
позанике и пријатеље к себи, па се ра-
зиђосмо сваки своје село, сврћући узгред
на бачије, њиве и гувна, гдје свештеник
кропи освећенм водичом са Дубља. Свако
је село, по обичају, давало заједничку ве-
черу, а ми Придворчани и Доброшевци
купили смо на једном запису свагда па и
ове године. Пошто је опет и овдје осве-
ћена водича, постављене су упоредно три
велике своре за заједничку вечеру. Дома-
ћин нам је био Раденко Вучинић, из До-
брошевине. Пошто се пило у славу, настало
је весеље и трајало до саме зоре. — Тако
је било и по осталим селима. Овога су
дана осим наших Пољана носили крст
и Кечевци код њихове цркве са многим
брдским селима, и Црепуљани.

Овогодишње Тројице остаће нама Ко-
лашинцима вазда као најмилија успомена,
те ћемо и даље гредити по упуту старих,
односно народних установа и обичаја.

(Позив на претплату.) Српска дубро-
вачка академска омладина, вјерна свом за-
датку, да шири у овјем странама идеју
народности, и да је по могућности ојача,
како би надвладала вјерске разлике, толико
кобне по срећу и напредак нашега народа,
држи својом најветитијом дужношћу, да се
достојно одужи врлом старини Дм Ивану
Стојановићу, који од дуње времена, као
виши достојанственик католичке цркве, не
хајући за тешка прогонства и поруге,
сјјело и одважно буди гласом историјске
истине српску свијест.

У тој намјери омладина је прегла,
да уз остале искаже дужне захвалности о
седамдесетогодишњици његова рођења 17 (4)
дец. ове год. тури у свијет најбоље лите-
рарно дјело Дм. Иваново „Дубровачку
књижевност“, те да му се тако одужи и
као српском књижевнику. — Колико је
„Дубровачка књижевност“ омиљена нашем
народу, најбољи су доказ она силна писма,
управљена са свијех страна пречасном г.
писцу, у којима се жељно распитивало,
кад ће се штампати у посебну књигу из
подлистак „Дубровника“, гдје је најприје
излазила. Сад се је ево — Богу хвала —
дала згодна прилика, да је сваки писмени
Србин набави, да и не говоримо о пре-
важном добитку за српску књижевност у
којој се без овакве књиге осјећала до сад
голема празнина.

Да подмири трошке око штампања
ове знамените књиге, обраћа се омладина
српском народу, увјерена, да ће наћи же-
љена одзива од своје браће у свијем стра-
нама гдје Србин живи. Омладина ће се
обратити првијем књижевницима српским,
који ће својим записима у „Стоменицу“
Дм. Ивана Стојановића окитити књигу
честитог јубилара. Биће у њој и опширан
животопис са сликом пишчевом. Штапаће
се на доброј хартији и обухватиће преко
25 штампанијех табака, а претплатна ће
јој цијена бити 3 круне или 3 динара.
Новач нека се шаље на Јована Л. Перо-
вића, правника. Умољавају се гг. скупљачи,
да нам јаве што прије број књига, које
мисле да ће моћи протурити у својој око-
лини, да можемо знати, колико ћемо при-
мјерака дати у штампу.

Дубровник, јула 1900.

Српска дубровачка акад. омладина.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

(Болест и уображење.) Кад на бојном
пољу буде борац рањен, он у својој раздра-
жености, примјети опасност тек кад опази
крв, која низањ дупи. Болесници обично
не схвате опасност, у којој се налазе,
прије но што виде забринута лица своје
околине, с тога је за сваку препоруку
свима онима, који болесника његују и око
њего се налазе, да остану при оној стал-
ној равнодушности, која је за утјеху бол-
нога потребна. Дјеца, при повредама кад
добију велике чворуге, почну да плачу тек
тада, кад примјете упрешањеност родите-
ља или других ближњих и сродника, или
кад чују њихову вриску. Одсеј је запла-
као кад је код Феокена чуо како се ње-
гова жалосна судба оплакује, то јадиковање
и њему је сузу натјерало. Из тих разлога,
што је човек један створ, на који се врло
лако утиче, треба сваки израз јадања и
нарицања избјегавати. Треба увијек бити
спреман и казати: могло је још много грђе
бити, или: то се може и сваком другом
депти.

Ако се пустимо и оставимо уобрази-
љи на вољу, ту се одмах готове и мрачне
слике, од којих се посље не можемо
лако отрести и само се предајемо у руке
страху. С тога је преко потребно да у
свима приликама, кад нас зло заде, које
нам бол и тугу наноси, да то посматрамо
са пуно памети и jakim расуђивањем,
а сваку уобразиљу да избјегавимо и откло-
нимо. Уображење и неразумишљање, оно
само износи слике пред очи, које душевно
расположење узалуд мучи и држи. Овог
се правила нарочито треба придржавати
вечером, јер као што сваки сумрак кад
најте прави нас плашљивим, те учини да
свуда опажамо страховне слике и приви-
ђења, то слично овом сумраку има дјелство
и незвјесност и несигурност кад се у нама
улеже. Овај случај најчешће наступа ноћу
у постели, гдје је дух потпуно разми-
тављен и гдје је усљеде тога и моћ расу-
ђивања свом задатку недорасла а уобра-
жење одвећ живо. Црна ноћ свему и сва-
чему даје и црну боју. С тога су и све
наше мисли у оном времену кад нас сан
обузима и хоћемо да заспимо или кад се
ноћу пробудимо, махом изерене и извито-
перене, као што су и снови врло често
ужасни и страховити.

Сваки болесник кад види веселост и
расположење на лицу оног који га његује,
он се сам осјећа опорављен, општрим погледом
мотри он сваку радњу свог љекара и сваки
покрет његовог лица, његова је уобра-
зиља врло жива, с тога је потребна и
препоручује се највећа обазривост. Многи
и не зна и не слуги колико је пута мно-
гог болесника својим лијепим благим и
љупким понашањем опчињно, те је оздра-
вио. На суровој, снижењој и вјетровитој
зими тјешимо се надом на идуће прољеће
и топле сунчане араке. Успавану и утрну-
ту животну моћ треба освјетити и разго-
вором, који скреће пажњу од болести,
мало шале, скретање пажње на маленкости,
оживљавање пријатних успомена, то треба
подржавати и пострекавати, те на тај на-
чин потискавати и угушивати свако уобра-
жење, које води црним мислима у самом
почетку.

Многи је имао прилике да се саста-
не и разговара са таквим једним болесни-
ком, кад је већ оздравио, а који је својим
уображењем био веома улетан и ухваћен.
У Молијеровом „Уображеном болеснику“
Беролда је служавка, која се као љекар
прерушила, и казала му, да је болесник
само од уображења болестан, болника то-
лико разљутила, да је из кревета скочио
и потрчао да је туче, и том се приликом
увјерио, да је он у стању још нешто да
уради и да баш није тако тешко болестан,
колико је уобразио.

(Кафа и алкохол као дјечије ниње.)
— Д-р Бруж, француски љекар, противан
је претјераној употреби кафе код дјеце.
У добу од 10—12 година она су, у Фран-
цуској, већ навикнута да пију кафу са
коњаком. Прикупљени су податци, према
којима излази, да је кафа уредно давата
дјеци и то: два дјетета, која нијесу на-

пунила ни један мјесец старости; 4 од три мјесеца; 2 од пет мјесеци; 5 од осам мјесеци; 1 од 10 мјесеци; 15 од 12 мјесеци; 5 од 18 мјесеци; 19 од 20 мјесеци; 15 од 24 мјесеци, и 10 од 3 године. У једној школи држао је учитељ предавање о средствима за храну и пиће. У тој класи било је 63 ученика, старости од 6—9 година. На питање учитељско, колико њих пију сваки дан ракију, дигло се њих 24. У Нормандији је утврђено, да у три школе за дјевојчице 75% дјеце пију са родитељима заједнички кафу и алкохолска пића. У Руану виђају се недељом мала дјеца, гдје из гостионице налазе и носе пуна стаклета јабучкача и коњака, и уз пут по који гутљај испијају. Д-р Бурневић наводи, да се у његовом заводу од 1000 блесаве дјеце, у 471 случају узрок је блесавости пијанство очево, 84 пута порок материн, а 65 пута заједнички. Па и код Немана распрострањено је јако код дјеце пиће алкохола, а подражава се од стране родитеља, који, на жалост, имају у том погледу нетачан назор, и мишљења су, да пиво и вино дјеци баш добро чини, да их криједи и спажи. Ово мишљење важи нарочито за црно вино. Оно је у томе погледу на гласу, да ствара крв, те се тако још из ране младости дјеца спрема за пијанине, и то по споразуму родитеља и њихових савјетодаваца. И медицина такође служи се са алкохомом али то само у изузетним случајевима у малом броју, гдје се тиче да се срце за кратко вријеме поткријени. Јер алкохол има само то и такво дјелство да пролазно за извјесно вријеме срце поткријени и оснажи, да му више снаге дода. Ако би се продужило, и алкохол стално почео да употребљава, те крепеће моћи он нема, на против, при сталној употреби он развије своје штетно и убитачно дјелство. Као што су новија испитивања доказала, алкохол није никаква храна. Свака храна мора имати ту способност, да буде преобраћена у тијело, и не смије (код здравог човјека само у чистом и непокавреном стању) да изаива и ствара никакво хрђаво дјелство. А обоје ово дешава се код алкохола. Код сталних и дуговремених употреба алкохола код одраслих, није ни у колико од такве користи, као што је то обичај да се сматра и вјерује, то је он при дужем давању дјеци, па ма у ком облику; вино, пиво, коњак или у облику лековитог вина, *правце шкoдљива*, и за то га треба, изузимајући кад лекар нареди, увијек избјегавати. Право и истинско снажење и кријепљење постижава се много сигурније добром храном.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 4 августа.

(Из Митрополије.) Његово Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан стигао је из Опшћа ономадне у понедељник, а јучер је у пратњи придворног протођакона г. Ф. Радичевића и г. професора Божка Новаковића отпутовао у Никшић ради припрема за осећење нове цркве, које ће бити на Велики Госпојиндан.

(Иво Николин Мартиновић.) Прошле недеље преминуо је у Баицама барјактар Иво Н. Мартиновић, рођен 1810 године. За вријеме блаженопочившег Господара Петра П. учествовао је у походу на Подгорицу, гдје је и рапу добио. Видећи у њега Књаз Данило особите врлине јунаштва, даде му четин барјак 1852 год., коју је дужност вршио до 1883 одликујући се међу најбољим барјактарима. Његово јунаштво признавао је свако од сирмаха до Господара, ради чега је и одликован свим црногорским војничким медаљама — и крстовима: Даниловим III ст. Борбевским IV и св. Станислава II. степеном. Уз то Иво Николин радио је цијелог свог живота, одликујући се у свим врлинама, које красе овако племенита човјека. Његово: поштење, скромност и челик јунаштво остаће неизгладни у памети његова племена, па и драге Домовине ко га познавао. И поред највеће сиромаштине, која га је пратила у животу, он се никад није никоме пожалио, нити коме на досаду био, ва то је у ријетко на Цетиње долазио према је оставио име једнога од најбољих црногорских јунака, његових савременика. Као такав, он је уживао опће поштовање, и њим ће се вавда поносити племе Мартиновића.

Његово Височанство Престолонаследник изволио је послати поручника, г. Милутина Вучићића, да изјави учинијелској породици покојниковој израз своје саучешћа, а министар војни, г. Вој. Пламенац свог ађутанта, г. Марка Газиводе. При спроводу је био салан народ из околине, вароши Цетиња, Његуша, Цекилина и других места, међу којима виши број активни официри и пешадије и артиљерије са својим доктором и пуно других чиновника из вароши Цетиња. — Учитељ банчки говорио је покојнику надгробно слово.

Слава барјактару Иву Николину и њему српска родна земља, коју је жарко љубио и за коју је сваком приликом износио себе жртвовати. **И. Б.**

(Вријеме.) Иза оне благодатне каше назвад петнајест дана, опет смо имали у почетку ове недеље довољно кише, и, захваљујући Богу, сада бисмо могли без ње проћи до касне јесени.

РАЗНЕ ВИЂЕШКЕ

(Срби у Манџурији.) У Манџурији има сада и два Србина, који тамо играју велику улогу. Они су у Русију дошли у новије вријеме, а нијесу од оних Срба који су се у великом броју из Угарске тамо преселили. Један је од њих добро познати генерал Дејан Суботић, син пок. д-ра Јована Суботића и сада још живи гђе Савке Суботићке, а сестрић дра Полита. Дејан је сада помоћник главнога гувернера у Порт-Артуру и начелник генералног штаба. Као што је познато, Дејана је одвео његов отац у Русију 1867. год., приликом славенске етнографске изложбе у Москви. Тада је цар Александар II. наредио, да се наш Дејан прими у констаниновску војну школу. Затим је он додјерао до тако високог положаја.

Други је Србин Богдан Југовић, главни инжењер манџурске жељезнице, која се под његовом управом гради. Југовић је родом из Дубровника; његов је отац био поморски капетан, који је за вријеме кримскога рата указао Русији неке услуге и послје рата је примљен у руску службу као капетан пристаништа у Цариграду, гдје је неко вријеме служио у руском конзулату и био главни директор руског бродарског друштва. Он је умро прије неколико година у Цариграду, оставивши иза себе девет синова, који су још сви у животу и размјештени су у Русији по равним службама.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

РИМ, 29 јула. — Краљ је данас положио уставну заклетву пред парламентом, па су сенатори и посланици заклетву положили. Црногорски Књаз присуствовао је у краљевској ложи. (Престони говор Краљев види у политичком прегледу. У.)

МАРСЕЉ, 31 јула. — Стигао је Лубе живо аплаудирач При предавању заставе војсци, која креће за Китај, Лубе је препоручио, да Французи у међународној војсци не уступе никоме у дисциплини и храбрости.

РИМ, 1 августа. — Жељезнички влак, у ком су кренули из Рима Велики Књаз Петар и Велика Књагиња Милица и турско посланство, сукобио се с другим влаком 12 километара од Рима. Остали су 15 мртвих и преко 40 рањених, међу којима шеф белгијског посланства. Велики Књаз и Велика Књагиња повратили су се потпуно здрави у Рим.

БЕЧ, 2 августа. — „Фредемблат“ говорећи о догађајима у Србији тврди да и даље траје руско-аустријски споразум односно Балкана.

Догађаји у Китају.

БЕРЛИН, 30 јула. — Министри у Пекин питају своје владе како да се владају према китајском предлогу да оставе Пекин уз китајску пратњу.

ПЕТРОГРАД, 30 јула. — Цар је допустио да Гире са својим особљем крену пут Тјанчина, ако влада китајска даде гаранцију обзобјеђања на путу.

ВАШИНГТОН, 30 јула. — Државни секретар примио је писмо од Лихунгчанга, који тражи добре услуге Сједињених Држава код велосила, да не искрцавају више војске.

ПАРИЗ, 31 јула. — Китајска влада управила је телеграм Француској, којим се прима на себе одговорност за могуће случајеве што се могу догодити на путу из Пекина иностраним министрима.

ХОНГКОНГ, 31 јула. — Индијске трупе кренуле су за Шангхај.

ТЈАНЧИН, 1 августа. — Царица је снабдјела храном за који дан иностране министре у Пекину.

ВАШИНГТОН, 1 августа. — Влада је одговорила Ли хунг-чангу да се преговори немогући без јам-

ства за живот иностраних министара у Пекину.

ХАГ, 2 августа. — По шифрираном телеграму нидерландског министра у Пекину сви су Холандези живи и здрави.

БЕРЛИН, 2 августа. — У Пекину је поновљено бомбардирање иностраних мисија и гробље хришћанског профанирање.

ПАРИЗ, 2 августа. — Гувернер Индокине јавља по енглеском извору да је међународна војска стигла 25 километара близу Пекина.

ПАРИЗ, 3 августа. — У окружју Сватову агитација против миссионера све жешћа. Многе општине хришћанске опљачкане су и запаљене.

БЕРЛИН, 3 августа. — Последње битке савезници су узели Хохсива. Непријатељ бјежи. Савезници су 50 миља од Пекина. Туан је осудио на смрт Какуна, који је симпатизирао иностраницима.

ПЕТРОГРАД, 3 августа. — „Правителствени Вјесник“ вели да Цар долаштајући да руска војска будз под командом Валдерзее не намјерава одступити од свог политичког програма.

ЛОНДОН, 3 августа. — „Рајтер“ доноси из Шангхаја, да енглеске трупе, које су стигле из Хонгконга, нијесу се могле искрцати услед оштора вицецраља, који се приписује утицун руског и француског консула. Сејмур чека упуство своје владе.

ВАШИНГТОН, 4 августа. — Ли-Хунг-Чанг телеграфом је молио, да се узму мјере, да савезничка војска не иде напријед. Говори се да је влада склона на примирје.

ЊУЈОРК, 4 августа. — Једна депеша из Кубе доноси да је Јапон предлежно примирје између држава и Китаја, и да је Китај пристао.

ШАНГХАЈ, 4 августа. — Консули су телеграфирали својим владама да су у опасности ако се индијска војска не искрца.

ЛОНДОН, 4 августа. — Постигао се споразум са китајским послаником да се искрца у Шангхају само мали број војске.

ТЈАНЧИН, 4 августа. — Савезници су заузели Чангјаван с малим губитком. Китајци су оставили 500 мртвих.

БЕРЛИН, 4 августа. Савезници су улегли у Пекин и ослободили легације. Царица је измисла. Не зна се где се налази Цар.

ЛОНДОН, 5 августа. — Царица и Принц Туан отпутовали су у главни стан боксерске војске. Ли-Хунг-Чанг је примио депешу да је савезна војска без отпора улегла у Пекин.

ПАРИЗ, 5 августа. — Делкасе је одговорио Ли-хунг-чангу да владина одлука остаје неизмијењена све док ослобођење министара не буде свршен чин.

Нашом непрежаљеном сугругу, односно оцу

Протојереју

ЈОВАНУ СУНДЕЧИЋУ

даваћемо у понеђољник 14 августа ове године

Парастос на четрдесетницу

у 10 сати прије подна у храму Св. Борђа у Подгорицу и у 8 сати истога дана у Котору у храму Покрова Матере Божије на гробљу. О чему, тужним срцем, јављамо пријатељима и познаницима.

Подгорица.

Ожаловљена супруга: Јелисавета

Сундечић; снаха: Ана; синови:

Душан и Никола.

Број 61 (1—1)

63

НА ЗНАЊЕ ПОШТОВАНИМ МУШТЕРИЈАМА.

Отворио сам на Цетињу

„ХОТЕЛ ЦЕНТРАЛ“

у главној улици (Катупска) број 47, снабдјевен: добро кухињом, извртним пићем, уредним собама, четим креветима, брзом послугом цијеном умјереном.

Препоручујући се за већ посјет

С поштовањем:
Ристо Таминовић,
гостионичар.

Број 60 (2—2)
40

Објава.

Сагласно паредби Великог Суда од 23 маја т. г. број 639 IV. 1900. овим се износи на јавцу продају цијело имање командира Нике Ш. Кусовца за измиру његових дугова имање се састоји из следећег.

I. На Љуботињу једна кућа на таван и четири рала земље ораће.

II. Двије куће на Ријеку једна на два тавана, на тако звано мјесто мостина, горњи таван су три камаре и кухињом, доњи таван једном великом камаром, оцаклијом, тарацом више воде и подрумом, кућа друга поземљуна су три камаре и на страну воде ријеке један кантун разваљен од поплаве воде.

III. У Жабљак такозвано мјесто Труше 12½ рала ораће земље у поље Цекилинског рала 6.

Ко би желио купити цијело или одјелито у наведеним мјестима речено имање, нек се пријави потписатом Суду најдаље до 1 Септембра ове год. којег ће се дана уступити понудиоцу највише цијене.

Ка броју 325.

Ријека, 17 Јуна 1900 г.

Нанцеларија
Окр. Суда Ријечнога.

Број 55 (3—3)
154

ОБЈАВА.

Према паредби Књ. Окр. Суда Колашинског од 5. Јула ов. год., број 424. IV. 1899. 241. износи се на јавни инканат једнокатна кућа Марка Хајдуковића, са припадајућом баштом, за измир дуга англо-црногорског друштва.

Речена кућа налази се у лицу пјаче. Дужина куће од лица пјаче 7 м. 10 цм. а ширина 10 м. и 50 цм. Кућа је израђена по најљепшем плану, од доброг материјала.

Такође износи се на инканат друга једнокатна фамилијарна кућа Хајдуковића за измир горњег дуга, која се налази по зади прве куће у растојању 3 м. и 60 цм. а иста је дужине 7 м. 10 цм., а ширине 6 м. 60 цм. — Ко би желио купити речено имање, нека се пријави овој управи на 5 октобра ов. год. у 9 сати пред подне, гдје ће се тога дана уступити понудиоцу највише цијене, а купцу ће се одложити рок исплате у три рока:

Први дио исплате на 1 јануара 1901 год., други дио на 29 јуна, а трећи дио на 26 октобра исте године.

Колашин, 7 јула 1900.

Бр. 267. IV. 1899. 27.

ОПШТИНСКА УПРАВА

Председник:

Бар. Филип Кришковић.

Број 62 (1—3)
185